

**ОБЩИНА РУСЕ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА**

**61.
МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
11.03-27.03.2022
РУСЕ, БЪЛГАРИЯ**

МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ

MARCH MUSIC DAYS

**61.
INTERNATIONAL FESTIVAL
11.03-27.03.2022
RUSE, BULGARIA**

**RUSE MUNICIPALITY
MINISTRY OF CULTURE**

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"- Русе

120000890881

ОБЩИНА РУСЕ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

61. Международен фестивал **МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ**

Русе, 11 – 27 март 2022

60 години

**Камерен ансамбъл
СОФИЙСКИ СОЛИСТИ**

Диригент
ПЛАМЕН ДЖУРОВ

Солисти
МИЛЕНА МОЛЛОВА пиано
ЯВОР ЖЕЛЕВ флейта
СЛАВ СЛАВЧЕВ английски рог

25.03. петък, 19 ч.
Доходно здание

491114

ПРОГРАМА

I.

ЙОХАН СЕБАСТИАН БАХ

(1685 – 1750)

Бранденбургски концерт №3, сол мажор, BWV 1048

1721

Allegro

Adagio

Allegro

Концерт за пиано и оркестър №1, ре минор, BWV 1052

1738

Allegro risoluto

Adagio

Allegro moderato

II.

АРТУР ОНЕГЕР

(1892 – 1955)

Concerto da Camera за флейта и английски рог, оп. 188

1948

Allegretto amabile

Andante

Vivace

ЛАЗАР НИКОЛОВ

(1922 – 2005)

Концерт за струнен оркестър

1949

Allegro ma non tanto

Andante

Allegro vivo

Съществуват няколко версии за запознанството между Бах и Кристиан Лудвиг Бранденбургски. Една от тях е, че това се случва през 1718, когато Бах заминава за Берлин, за да достави качествен клавесин за придворната капела в Кьотен. Маркграфът е голям поклонник на Баховата музика и изявява желание да получи от него, като подарък за великолепия си оркестър, музикална творба в стила на италианските концерти, но близка до немската музика. Връщайки се в Кьотен, Бах с надеждата да получи длъжността *придворен композитор и диригент*, започва да пише концерти, които посвещава на маркграфа. Времето на написването им съвпада с тежък период в живота му – внезапната смърт на първата му съпруга и отглеждането на четирите им деца. Цикълът от шест концерта е окончателно завършен през 1721. Бах сам преписва нотите и с подписа си на 24 март ги изпраща в Берлин. Но надеждите му за пост не се оправдават, а придворният оркестър така и не изпълнява творбата, която събира прах в библиотеката на маркграфа повече от 100 години, до случайното им откриване и публикуване. Всички са впечатлени от новаторството на Бах, който запазва структурата на италианското *concerto grosso*, но чрез контраста между темите, постига ярък драматичен ефект. **Бранденбургските концерти са най-съвършеният израз на Баховия оркестров стил, симфонии от началото на 18. век.** (Арнолд Шеринг)

Третият е написан само за струнни инструменти, без солисти, и се счита за прототип на струнния квартет. Скъмността на ресурсите става импулс за нови оригинални решения – Бах разделя струнните на три групи, състезаващи се помежду си под акомпанимента на чембало. Първата част е безкраен поток от мелодии, релефност на партиите и празничност. В това *селско скерцо* всяка група влиза със своя характерна фигура, но всички са обединени от един бърз мотив. Втората част се състои само от един такт. Може да се предположи, че върху неговата хармония диригентът на оркестъра е импровизирал каденца или цяла бавна част. Някои диригенти заменят частта със соната за пиано BWV 1021, но в действителност оригиналната партитура поражда с уникалния ефект на лаконичността. Искрено приветливото въздушно *Алегро* напомня ритъма на стар немски лендлер – танцов

хоровод, рамкиран от играта на *мърмореци* пасажии хармонии. Дали пък тук бароковият майстор не кодира послание към танцовите жанрове на Моцарт, Шуберт, Вебер?...

От 1729 Бах оглавява Музикалното студентско дружество (*Collegium musicum*) към Лайпцигския университет. За неговите изяви той написва концертите за един, два, три и четири клавиесина с оркестър, ставайки създател на този жанр. По-голямата част от тях са авторски адаптации на композиции за други инструменти. **Първият му концерт** е един от най-популярните в този жанр. Твърди се, че несъхраненият му оригинал е написан по-рано концерт за цигулка, но *клавирният вариант е толкова съвършен, че най-малко напомня за своя цигулков произход*. (Филип Волфрам) Първата част е базирана върху енергична сурова мелодия, представена от мощен унисон между оркестъра и солиста, чийто острохарактерен синкопиран мотив е подложен на активна разработка. Втората тема има сумрачно-токатна звучност, а кратката каденца на солиста води до кулминация. Възвишената мрачно-съсредоточена експресия на втората част контрастира на енергичния финал, в който широко разгърнатата токатна основна тема предизвиква преки асоциации с първата част. *Концертът в ре-минор е един от най-значимите в творчеството на Бах и създава усещане за огромна стихийна сила*. (Р. Джонс)

Докато **Онегер** е на турне в САЩ през 1947, американската меценатка Елизабет Коидж му поръчва да напише *било то соната, било камерно произведение*, в което да използва за солиращ инструмент английски рог, имайки предвид Луис Шпайер – солист на Бостънския симфоничен оркестър, на когото ще е посветена творбата. Концертът е завършен през 1948 в Париж, а премиерата му е в Цюрих на 6 май 1949, в изпълнение на *Collegium Musicum Zürich* под диригентството на Паул Захер, със солисти Андре Жоне – флейта и Марсел Сайе – английски рог. Първото американско изпълнение е през април 1950 в Минеаполис с диригент Хенри Денеке от камерния оркестър *Northwest Sinfonietta*.

Първата част се основава върху много прости теми с популярен характер, които се открояват на фона на хармониите в струнните, от които произлизат. Андантето съдържа мелодична тема, която прогресира от тържественост до остър блясък в атмосфера на малко меланхолично спокойствие. Финалът има усещането за скерцо, където солистите се представят предимно на базата на контрапункт, а не в имитация и диалог. (Артур Онегер)

След премиерата експертите сравняват музиката на концерта с Трета, Четвърта и Пета симфония, като отбелязват, че към яснотата и изяществото на късните опуси на Онегер се добавя и виртуозното начало. Мненията са, че 17-минутната пиеса *разкъсва връзките на тоналността, без дори леко да обижда ухото на слушателя...* „*благосклонна е към солистите и възхитителна за слушателя*“, а втората част *въздейства като тиха благодарствена молитва на човек, който наскоро е оцелял от почти фатална болест.*

„През 1949 година **Лазар Николов** пише **Концерт за струнен оркестър**. Това произведение, което му носи най-големи огорчение и обиди, след години се превръща в негов триумф... Това е творбата, която композиторът носи дълго в себе си, обмисля я в детайли, търси средства, с които да изрази напирашите нови музикални идеи. По това време сред младите български композитори стават известни принципите на битоналната и политоналната хармония, идват първите сигнали за додекафонията. Лазар Николов не заема нищо наготово. Той остава чужд на внушения и влияния, които не кореспондират с творческата му същност... Композиторът намира свой път. Той създава творба, която наистина отваря нова страница в нашата музика. Всъщност Лазар Николов не къса с традицията на българската музикална култура, а я обогатява и развива... Просто той е композитор с нов творчески паспорт и чистотата на този документ дразни притежателите на вече поизхабените от времето паспорти. Но във всички тези документи – и в износените, и в новите, пише ясно: **НАЦИОНАЛНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ – БЪЛГАРИН.**

Концертът за струнен оркестър започва с битонален акорд – до мажор и ми-бемол минор. Квази серенаден акомпанимент във виолите подготвя встъпването на първата тема с ясно определена ре-минорна тоналност, която авторът напуска в третия такт и след бързи модулативни отклонения се връща отново към началото. Темата е *мелодична, емоционално наситена, лирична* и въобще има всичките качества на *хубава музика*. Разликата е само в битоналната среща между цигулките, виолите и челите, в бързите смени на настроенятия и във внезапните модулативни отклонения. Втората тема е с ясно определен мелодичен профил, но хармоничните построения, организирани пак върху принципа на битонализма, затрудняват слушателите и критиците от 1949 да възприемат тази речитативна мелодия... Втората част е във форма на пасакалия с полифонични и акордови натрупвания върху тема, изложена във вторите цигулки, които довеждат до впечатляваща кулминация и при огледалното обръщане на материала, след кулминацията, се идва до пълно разпадане на формалните елементи. Темата на пасакалията е построена върху единадесет тона с определен ладов център – ре. Тук тежненията към битонални съчетания са също лесно забележими, но авторът не напуска основната ладова структура, въпреки транспозициите ѝ. Третата част – във форма на голямо рондо, има характер на токата в шестнадесетинково движение. Виртуозният характер, напрежението, звуковото насищане и изобретателността в майсторското използване на материала води до вакханалия, която завършва с акорда от първия такт на първата част. Така рамкиран, Концертът за струнен оркестър получава своята завършена цялост.“ **Константин Илиев**

Първото изпълнение на концерта осъществява Държавен симфоничен оркестър – Русе на 31 ноември 1951, под диригентството на Константин Илиев: „Драги, Лазаре,... изживях доста тежки дни с концерта. За пръв път оркестърът влезе в конфликт с мен по повод на една творба. И то конфликт открит и доста демонстративно изразен. Профкомитетът направо започна да говори за формализъм и др. неща с подмятане на заплахи... Какво стана ли? Накратко. Първата и втората част вече са направени... Днес почваме тре-

тата. Какво ще стане? Това не мога да ти кажа. Очаквам всичко. Лично аз имам едно опасение за резултата, който ще бъде повече за твоя сметка. Но тъй като без борба не може, нека приемем хвърлената ръкавица.“ (24 ноември 1951).

„Концертът, който на първо време е огромен скок в неизвестността за смутената музикална критика, всъщност е все още *преходен период* в творческото развитие на композитора.“ **Константин Илиев**

„Следващото ми сполучливо вече произведение беше Концертът ми за струнен оркестър. Композирах го от края на месец февруари до края на месец май 1949... Вече променях възгледите си и като следствие – езика си. Тази творба беше етап от моето развитие, защото друга с тези средства не написах... Работата ми вървеше леко, а това ми доставяше удоволствие. Млад бях, илюзиите не стояха далеч от мен, сезонът беше пролетен и концертът стана лирична, увеличаща музика.“ **Лазар Николов**

Пламен Джуров завършва НМА *П. Владигеров* в класовете на проф. Мара Балсамова (пиано), проф. Константин Илиев (дирижиране) и проф. Марин Големинов (композиция). През 1976 започва работа като диригент на Плевенска филхармония, където работи в продължение на шест години. Работи в системата на ДО *Музика* и гастролира в Мексико, Куба, Германия, Алжир, Кипър, Македония и Русия, където работи с Филхармонията на Санкт Петербург.

От 1988 е диригент на Камерния ансамбъл *Софийски солисти*. Всяка година организира десетки концерти на ансамбъла в София и страната, открива и разработва нови акустични пространства за публични концерти. Всеки концерт се записва и излъчва от БНР, а част от концертите са излъчвани от БНТ и в чужбина. В близката история на състава има няколко директни излъчвания за цяла Европа по линия на Европейския съюз за радио и телевизионно разпръскване.

Заедно със *Софийски солисти* прави стотици концерти в над 30 държави от Европа, Северна Америка, Япония и Република Корея. Сред многобройните му радио- и телевизионни записи (над 400) е и поредната първи изпълнения на творби от български и чужди

автори, както и записи за звукозаписни компании като *Denon, Victor, ABC, Records*, с които издава интегралите на клавирните концерти на Й. С. Бах и интегрална панорама на литературата за китара и оркестър. На него се дължи и серията от премиерни изпълнения на чужди и български композитори и първи прояви с оркестър на млади български дарования.

Композиторските му пристрастия са насочени предимно към инструменталните жанрове. Негови произведения са изпълнявани и записвани в редица чужди страни: Соната за пиано (1975); Елегия за оркестър (1980); Токата за оркестър (1982); Фантазия за оркестър (1985); Четири балади, *Каденца* за саксофон и цигулка (1994), *Саксофония* (2012), *Антихрист* (2014).

Професор е по дирижиране в НМА *Панчо Владигеров* в София. Негови студенти и специализанти работят в различни градове на България и по света.

Развива активна дейност в областта на изкуствата и културата. Често е търсен като експерт по проблемите на музикалната култура. След 1990 е от учредителите на поредица нестопански организации, свързани с българското музикално наследство – фондациите *Борис Христов, Панчо Владигеров, Петко Стайнов, Софийски музикални седмици*, както и *Музикаутор*.

Носител е на поредица награди за композиция и дирижиране, между които *Кристална лира, Златно перо*, награди на СБК, СМДБ, Столична община, вкл. и на званието *Почетен гражданин* на София.

Световноизвестният пианист и педагог **Милена Моллова** е сред малцината щастливи български музиканти, изградили се в школата на такива колоси на музикалното изпълнителство и творчество като проф. Емил Гилелс, проф. Димитър Ненов, проф. Панка Пелишек. Нейният път на концертния подиум е осеян с успехи, награди, гастроли и артистични върхове, с многократни концерти във всички страни на Европа, Япония, САЩ, Канада.

Милена Моллова започва да свири едва на 5-годишна възраст, а на 13 години дебютира като солистка на Софийската филхармония в Третия концерт за пиано и оркестър от Бетовен под палката на големия диригент Саша Попов. Лауреат и носител е на редица

отличия в авторитетни международни конкурси като: Първия международен конкурс на името на Пьотр Илич Чайковски в Москва, Международния конкурс за пианисти и цигулари *Маргарита Лонг – Жак Тибо* в Париж, Международния конкурс на най-голямата обществена медия в Германия ARD в Мюнхен, Международния клавирен конкурс *Лудвиг ван Бетовен* във Виена.

Нейният внушителен репертоар включва творби от различни стилове и епохи, и се разпростира в широкия диапазон от солистичното и камерното музициране в различни формации, до партньорство с камерни оркестри и големи оркестрови състави. През многобройните години на своята блестяща кариера Милена Моллова е била солист на най-значими български и европейски симфонични оркестри и е свирила под палката на най-големите български диригенти като Саша Попов, Добрин Петков, Константин Илиев, Васил Казанджиев и световни знаменитости като Кирил Кондрашин, Казиоши Акияма, Рудолф Баумгартнер, Жорж Ципин и много други.

Емблематичен акцент в репертоара на Милена Моллова е интегралното изпълнение на 32 сонати от Бетовен, представено в цикъл от 9 концерти – особено значима творческа задача, реализирана досега от малко пианисти. Освен реализацията на клавирните сонати на Бетовен, Милена Моллова осъществява и два цикъла с интегрално изпълнение на Бетовеновите сонати за цигулка и пиано – в сътрудничество с Дина Шнайдерман, а след това и с проф. Георги Бадев.

Наред с интерпретацията на класическия репертоар, тя поема предизвикателствата на първите изпълнения на произведения на съвременни композитори от Америка, България и други европейски страни. Осъществила е премиерни изпълнения на редица български автори като: Красимир Кюркчийски (Концерт за пиано и оркестър №1 и Концерт за пиано и оркестър №2, посветен на пианистката), Димитър Христов (*Концертни миниатюри*), Тодор Стойков (*15 етюда от висша трудност*). Първи изпълнения на произведения от непознатите и забравени български композитори Менахем Бенсуан и Васил Божинов. Българските премиери на Соната №3 от Паул Хиндемит, Соната за

пиано от Бела Барток, Соната за цигулка и пиано от Алфред Шнитке и др.

Натрупаният опит в активната изпълнителска кариера на Милена Моллова прелива в интензивната ѝ работа като клавирен педагог. Дългогодишен преподавател е в Националната музикална академия *Проф. Панчо Владигеров* в София, в Северногръцката консерватория в Солун, както и ръководител на департамент *Музика* в Нов български университет и почетен професор в него. Ръководи майсторски класове в Германия, Италия, Швейцария, Турция и България. Канена е в жури на големи международни конкурси. Организатор е на международни фестивали в България и Швейцария.

Нейната изключително всеобхватна обществена дейност включва членства в научни и обществени организации: Председател е на Училищното настоятелство на НМУ *Л. Пипков* в София, председател за България на ЕРТА – Европейската асоциация на клавирните педагози (European Piano Teachers Association), член на Експертния съвет на Фондация *Св. св. Кирил и Методий*, учредител и председател на българската секция на организацията *Защита на децата* в България, учредител и дарител на Фондация *Панчо Владигеров* – Шумен, член на президиума на Висшата атестационна комисия при Министерски съвет (1997 – 2003), член на Съвета за музика при Министерството на културата (1997 – 2002), зам.-председател на Дружество *Шопен* в България (1998), член на ръководството на Международната музикална академия *Орфейус*.

Завършил Музикалната гимназия в родния си град Русе, **Явор Желев** има щастието да работи в НМА *Проф. Панчо Владигеров* в София с един от най-известните и международно утвърдени български флейтисти и педагози, какъвто е професор Георги Спасов. През 1993, едва на 24 години, Явор Желев вече е член на Симфоничния оркестър на БНР, а от 2005 е и негов първи флейтист. Има многобройни записи на музика от всички стилове и епохи. Като един от постоянните членове на единствения ансамбъл за съвременна музика у нас – Ансамбъл *Музика Нова* на известния български диригент и композитор Драгомир Йосифов, Явор

Желев участва в реализацията на редица премиерни изпълнения на нова българска и европейска музика.

От 1996, паралелно с изключително успешната си кариера на концертиращ артист, Явор Желев се посвещава всеотдайно и на педагогическата дейност като преподавател в НМУ *Любомир Пипков* и Нов български университет в София.

Явор Желев свири съвместно с музиканти от класата на Георги Спасов, Кремена Ачева, Яна Михайлова, Драгомир Йосифов, Камерния ансамбъл *Софийски солисти* и диригента Пламен Джуров, с Оркестъра на БНР и знаменития френски флейтист Патрик Галоа.

Желев е разностранен музикант, рядко любознателен... и когато свири излъчва удовлетворение и радост от висотата на личния си инструментален почерк! Екатерина Дочева, в-к Култура

Слав Славчев завършва НМА *Панчо Владигеров*. Учи и специализира в Консерваторията *Рихард Щраус* в Мюнхен със специалност *обой* при проф. Франсоа Лельо. В периода 1996 – 2021 живее и работи в Германия, където участва активно в концертната и звукозаписна дейност на реномирани симфонични оркестри. От 2011 е соло-обоист на Симфоничния оркестър на БНР. От 2014 менажира звукозаписни проекти за външния пазар със Симфоничния оркестър на БНР.

Камерният ансамбъл *Софийски солисти* е създаден през 1962 от група млади музиканти от Софийската опера. Първият им концерт през март 1962, под диригентството на Михаил Ангелов, привлича интереса и симпатиите на софийската публика. Скоро след това започват първите концерти и турнета в чужбина.

Трима диригенти оформят визията и звученето на оркестъра: Васил Казанджиев (1964 – 1978), Емил Табаков (1979 – 1988) и настоящият диригент Пламен Джуров, който поема оркестъра през 1988 до днес.

Софийски солисти имат осъществени над 3000 концерта по цял свят. Носители са на награди от големи фестивали в Германия и Франция и се радват на голяма популярност на много международни фестивали като *Сан Себастиан* и *Сантандер* (Испания), Загреб

и Дубровник (Хърватия), Сита ди Кастела (Италия), Льовен (Белгия), Берген (Норвегия).

Ансамбълът реализира турнета в Европа, САЩ, Япония, Корея, Китай, Австралия, Южна Америка и др. Свири в престижни зали като *Карнеги Хол* в Ню Йорк, *Роял Албърт Хол* и *Барбикан* в Лондон, *Гевандхаус* в Лайпциг, *Гаво* в Париж, *Концертгебау* в Амстердам, Операта на Сидни, *Сънтори Хол* и *Бунка Кайкан* в Токио, Филхармонията в Осака и др.

Сред световните имена, свирили с ансамбъла, са Хенрик Шеринг, Хайнц Холигер, Даниил Шафран, Никанор Сабалета, Албрехт Бройнингер, Патрик Галоа, Дейвид Уолтър, Найджъл Кенеди и др.

Жанрово, репертоарът на *Софийски солисти* е многообразен: от барок до съвременна музика и съдържа повече от 600 творби. Премиерите им са повече от 100 и включват произведения, композирани специално за ансамбъла.

Музикантите притежават повече от 60 записа на CD и около 35 от тях са достъпни в онлайн сайтове като *Amazon*, *ArkivMusic*, *Naxos*. Най-доброто от репертоара им е издадено от звукозаписни компании като *BMG*, *Denon*, *Decca*, *Harmonia Mundi*, *Columbia*, *SABA*, *Victor*, *Gega New* и др.

Програмата подготви

Мария Дуканова

A1

оверраз

D DUNAV TOURS

11
Dunav Plaza
where business meets life

ОБЩИНСКИ
ПАЗАРИ
ЕООД

Duna-
RIT

НОРД ПЛАН ООД

BuK Русе

bth

БУЛМАРКЕТ

Мегахим

LINAMAR
Power to Perform

Русе
арм
ОБЩИНСКА ПРЕДПРИЕТИЕ

НАЦИОНАЛНО УЧЕЛИЩЕ ПО КАЧЕСТВОТО
„Проф. Василар Стояков“ - Русе

RUSE
ART
GALLERY

БЪЛГАРСКО НАЦИОНАЛНО РАДИО
БНР

БЪЛГАРСКА
НАЦИОНАЛНА
ТЕЛЕВИЗИЯ

BULGARIAN
NATIONAL
TELEVISION

www.bta.bg

